

נקודה למחשבה

פרשת במדבר

הנמשל, בסופו של יום הוא רק משל לחיינו אנו, והוא מקדם אותנו בצעד נוסף לקראת מסר-המדבר. כאשר הקדוש-ברוך-הוא עובר בין איתני הטבע, כל אחד מהם מרגיש מאוים, כביכול. הם חשים כאילו הם צריכים לשנות מטבעם, להפסיק להתנהג על-פי התכונות בהם נבראו ולהתחיל להתנהג אחרת. השי"ת אינו מעוניין שתורתו תינתן בצורה כזו. התורה אינה דורשת מהאדם להפסיק להיות מי שהוא. אלוקים ממשיך ומחפש אחר מקום שיסמל כיצד התורה מסייעת לעושייה לפתח את תכונותיהם. חלילה לא להתעלם מהם.

בשל כך הולך הבורא ופונה אל המדבר. המקום הריק, הצחיח, הלא-מאויים.

שם עובר המסר לכל העם בקול ברור: אי אפשר לגשת אל התורה מתוך התכחשות לטבע הפנימי. התורה ניתנת על מנת ללמד את כל יושבי הארץ כיצד אפשר להתפתח ולגדול, על בסיס הנתונים הקיימים. אף 'ים' אינו מתבקש לנוס. אף 'הר' אינו מתבקש לרקוד. כל אחד צריך לקחת את כישוריו ואת תכונותיו וללמוד כיצד ניתן למנף אותם בדרכה של תורה.

אך המדבר לבדו אינו מעביר את המסר כראוי. איננו יכולים להסתפק רק בכך שהמדבר אינו מתנגד לבואו של המלך אלא שמח לקראתו.

אדם שעוצר בשלב הזה עלול להרגיש שכל זה מתאים רק למי שאין לו כישורים בכלל, למי שחש כארץ צייה וצלמוות. אך אנשים בעלי יכולות וכישרונות, אנשים המרגישים כהרים וכנהרות, כיצד ילכו בדרכה של תורה?

כולנו מכירים את המדרש המתאר את ריב ההרים. הריב המפורסם בו ההרים הגבוהים ביקשו שהתורה תינתן עליהם אך נדחו. רק הר סיני, השקט והעניו, זכה שעליו תינתן התורה.

לכאורה דבר זה טעון ביאור. אם יש חיסרון בלדת את התורה על הר מדוע נבחר לבסוף הר סיני? מדוע לא נתנה התורה בבקעה או בעמק?

התשובה היא פשוטה ויסודית. התורה נתנה על הר, עניו.

התורה ניתנה במיקום שסימל את הכישורים, את הגבוהות והרוממות, אך יחד עם זאת את הענווה. את הכישרונות הגדולים יחד עם הרצון לכופף את הראש ולדעת ללמוד כיצד לנצל את הכישורים הרבים.

התורה ניתנה במדבר, על הר. השילוב המנצח הזה, הכרה מודעת ליכולות האישיים המבורכים יחד עם רצון ללמוד כיצד להתנהל בדיוק, הוא המתכון המנצח לעבודת ה' נכונה וראויה. זו הדרך להצליח לחיות חיי-אפשר בעולם הזה. לראות את התורה כמפת דרכים המלמדת כיצד ללכת נכון וכיצד להשתמש ברצונותינו ובכוחותינו בדרך שתוציא מאתנו את המקסימום האפשרי, תוך מיצוי מלא של כל מה שאנו מסוגלים לתת.

בימים הללו בהם אנו מתכוננים לקבלת התורה כדאי שנחיד לעצמנו את הנקודות החשובות הללו. היהדות נותנת דרך של חיים. התורה מלמדת אותנו כיצד לפתח את מי שאנחנו, לא להפוך להיות אנשים אחרים, לא להתכחש לחשקים ולמאויים, אלא ללמוד לחיות בצורה בריאה ואיכותית. מי ייתן ונזכה!

בחזרה אל המדבר.

אנו עומדים בעיצומם של ימי הספירה, הולכים ומתקרבים לחג-השבועות, חג מתן-תורה.

כאשר אנו מציינים את מעמד נתינת התורה אנו רגילים להשתמש בביטוי 'מעמד הר-סיני'. גם כאשר חכמינו זיכרונם לברכה לברכה פתחו את מסכת אבות בתיאור מסירת התורה הם ציינו והדגישו את המקום בו התרחש האירוע: משה קיבל תורה, מסיני.

מדוע? מדוע כה חשוב לציין את המקום הספציפי בו זכינו וקיבלנו את התורה? כיצד זה הפך שטח-אדמה, נקודת ציון סתמית על המפה, למשהו שחשוב להדגיש?

הלא, ההר עצמו לא היה קדוש קודם למעמד ואף לא מיד אחריו. ההר התקדש לצורך המעמד הגדול ומיד לאחר מכן חזר להיות הר ככל ההרים. כיום, מלבד אולי תחושה היסטורית, אין למקום נתינת התורה שום משמעות. ודאי שלא בעיניה של היהדות. מדוע, אם כן, אנו חוזרים ומציינים את המקום עצמו כחלק מתיאור המעמד?

נראה בבירור כי גם מהשטח שנבחר לנתינת התורה יש לנו מקום ללמוד. יתכן שבלמידה מתוך מדרשי חז"ל על פרשת השבוע נוכל לטעום מעט מהתובנות הנפלאות שמלמד אותנו ההר הזה, הר סיני.

פרשת השבוע פותחת במילים: **וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לֵאמֹר: (במדבר, א', א).**

וכך דורשים זאת חכמים: למה במדבר סיני מכאן שנו חכמים בג' דברים ניתנה התורה באש ובמים ובמדבר... ולמה ניתנה בג' דברים הללו אלא מה אלו חנם לכל באי העולם כך דברי תורה חנם הם... (במדבר רבה, א, ז).

רבים ממפרשי התורה האריכו להסביר את הרעיון העומד מאחורי שלושת הדברים בהם ניתנה תורה. אנו נתמקד השבוע באחרון שבהם, על פי דברי חכמים במדרש, כמה פסקאות קודם לכן:

'משל לנשיא שנכנס למדינה וראו אותו בני המדינה וברחו. נכנס לשניה וברחו מלפניו. נכנס לעיר חריבה וקדמו אותו והיו מקלסין אותו. אמר הנשיא, זו העיר טובה היא מכל המדינות. כאן אני בונה כס נאה, כאן אני דר.'

כך כשבא הקב"ה לים ברח מלפניו שנאמר: 'הים ראה וינוס' וכן 'ההרים רקדו כאילים'. בא במדבר חרבה, קדמה אותו וקילסה אותו שנאמר: 'ישאו מדבר ועריו חצרים תשב קדר ירונו יושבי סלע'. אמר, זו העיר טובה לי מכל המדינות. בו אני בונה כנסיה ודר בתוכו... (שם, ב).

נשיא המדינה מחפש מקום. הוא מסתובב מעיר לעיר ומפליך לפליך ובוחר את התגובות, היכן שהוא לא הולך הוא רואה פחד. בורחים מפניו. מרגישים צורך להשתנות, מרגישים שנוכחותו של הנשיא תשנה עבורם סדרי בראשית, תהפוך להם את החיים למשהו שהם לא מכירים, והם מפחדים להכיר. רק בעיר החריבה קיבלו אותו בשמחה. רק האנשים שלא היה להם מה להפסיד ראו שמביקור הנשיא בערים מצבם יכול רק להשתפר.